

i que en la versió en lletres llatines, hi estigui aglutinat el mateix mot. O bé designaria *Inca* mateix o la part del seu terme més pròxim a les muntanyes (a Mancor, 5 k. d'Inca, ja som de ple a les muntanyes); o bé almenys el Puig d'Inca.²

Hi ha, doncs, una conjectura etimològica que podrem llençar-nos a fer. Que és versemblant que, havent designat *Gebelincan* el Puig d'Inca com ben considerable, i muntanyenc indiscutiblement, els moros n'haguessin extret *-Incan* (que és com figura el nom de la població en el còdex aràbic); com que l'àrab vulgar accentuava sistemàticament la síl·laba penúltima dels mots on era tancada o llarga, oint *incan* els nostres, el vagin catalanitzar en *Inca*, com *orfan* > *orfe*, *margen* > *marge*; car la *-a* de *Inca* sonava igual que la *-e* d'aquests mots, ja en el S.XIII. Restaria obscur encara d'on vagin sortir les síl·labes *-incan*.

Doncs bé: sembla com si Quadrado en traduir *duaya Gebelincan* i les seves variants per «aldehyuela del montañés» (*Rept.* 490), vulguí suggerir una etimologia, en relació amb l'àr. *ğebelî* 'muntanyenc'. No es veuria clar.

Provant d'adobar-ho, rumio si, en forma anàloga, podríem imaginar una combinació *ğebelî kan*, on aquest segon mot seria el mot *Cana* que Quadrado mateix va suposar per al primer membre de *Canarossa* (*Conq.* 465); en el vol. I, 93, hem reivindicat aqueixa idea donant *cana* com catalanització de *hânūt* 'tenda, obrador, caseta'. Completant la hipòtesi, suposaríem que, des d'aquest *ğebelî kan(a)* (o *kânūt*) s'hagués passat a *ğebelincan* amb propagació de la nasal. O bé, partint del plural àr. *ğebeliîn*. Llavors tindríem una explicació etim. del nom sencerc *ğebelinkan*, que altres haurien descompost falsament en *ğebel* + *inkan* (puix que d'un puig es tractava). I del nom d'aquest puig, tan prominent i remarcable, hauria estat extret el de la vila que hi cresqué al peu.

Encara es veu una altra construcció que es podria cavil·lar. Al mateix peu Oest del Puig d'Inca, hi ha la barriada ben coneguda, S'Avencà, oït «*a savenkâ*» en l'enq. de 1963, XL 48.1, 47.9, Masc. 10 G8. Les aparences són d'un nom en -AR, derivat d'*avenc*³ (que, en efecte, hi ha avencs en els costers d'aquell Puig); però potser és un derivat diferent: hi tinc nota d'una variant antiga en *-an*, que per desgràcia no puc assegurar del tot (potser extraviada, no és suposició perquè diu «Abincan» S.XIII). Seria potser *ABINCANU 'lloc dels avencs'? Llavors seria potser d'aquí que els moros mallorquins haurien extret llurs *Incan* i *Ġebelincan*? Podrien fer-hi una falsa anàlisi *ğebel Abi-Incan*, com si diguéssim 'el puig pare de Inca'?

La vila d'Inca jaient al peu del venerable Puig, i creixent-hi des d'ell, i de S'Avencà, hauria estat mirada pels moros mallorquins, amb llurs «metàfores orientals», com filla del P. i de S'A. I extraient-ne *-incan* l'accentuarien *inkan*, segons la norma vulgar esmentada.

Combinacions complicades, per cert, que hom qualificarà, potser amb raó, de rebuscades. Almenys no infundades, com la refutada etimologia 'galta'. Només si es comprovés millor la forma *Abincan* del S. XIII, la darrera es podria acceptar com una hipòtesi de treball. Les altres tenen fonament comprovat, sobretot la primera; la qual, però, només és una solució parcial de l'etimologia del total del nom.

L'origen pre-romà resta també probable, amb l'única objecció de la vaguetat; que almenys no tenen les explicades conjectures, subjectes, però, a flaqües, la primera, i a incertituds la segona. Direm encara, provisionalment: «pre-romà?»⁴

¹ Unes altres vars. mss. *-ibilinoam* o *-moam*, són evidents errades de còpia (sense valor) de o per c. —² La *Cròn.* de Jaume I posa Inca entre els districtes del Pla, però hi havia fluctuació entre aqueixos districtes (com hem constatat en diversos art. del vol. i); a la p. 93, hi hem vist *Cas-Canar* identificat amb *Canarossa*, que Jaume I posa junt amb Inca, i que s'assembla al *Coxconâr*, que en el *Rept.* (Bof. 237) va junt amb *Gebelincan* a «les muntanyes». En tot cas, dels tres districtes anomenats per Jaume I, *Inca* és força més proper de les muntanyes que Montuèri i Canarossa. —³ De l'antiguitat d'*avenc* *ABINCU a tot el domini català, es donen infinites proves en l'article del *DECat* I 519ss; i de la seva vitalitat i arrelament a Mallorca en particular, n'hi ha molts: p. ex. d'allí és propi el verb *avencar-se*, ja documentat en escrits mallorquins de 1632, 1661 i 1715 (*DECat* 511b 5f. ss.). —⁴ Consti encara una paronímia, poc valuosa essent un hapax; en un doc. de Tortosa, a.1173: unes cases en el barri dels genovesos afrontaven amb el camí «qui est versus illa *porta de Hingo*» (*BABL* II, 73). Potser el NP *Ennego* (a.959, Mas *N.H.Bna.* IV, 37; i Aebischer, *Onom.*, p. 21). Per a l'etim. d'aquest NP es vacil·la entre el germ. *Ennico* (Först.) i l'ibèric (*Ennegensis*); no seria en tot cas genovès, puix que és NP només hispànic; però mossàrab tortosí? En efecte també apareix en genitiu: «ortum in Pampino [Pimpí] qui fuit *Ingonis* de la Volta», a.1184 (*Li. Fe. Ma.* I, 497.2). També mallorquí? Problemàtic a tot ser-ho, i sense cap agafador a Mallorca. Allí reapareix com a NL menor, però deuen ser noms succedanis del de la vila: Sa Coma d'*Inca* te. Campanet (entre Albarriet i Santiani, més de 5 k. lluny del terminal amb Inca, XL, 86.11); Camp d'*Inca*, petita possessió en el terme de Marratxí. 99.23, Masc.

Incles, V. Ingla

INGLA i INCLES

Designa diversos llocs menors, sobretot del Nord del Principat.